

บทที่ 6 ความเป็นส่วนตัว (Information Privacy)

ความหมายความเป็นส่วนตัว

 Privacy = สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของมนุษย์กล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูล เก็บรวบรวมและการบริหารจัดการ

 ข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy) เช่น การศึกษา ฐานะเงิน ประวัติสุขภาพ ฯลฯ

 กลุ่มบุคคลและองค์กรต่างๆ พิจารณาดังนี้ แลกเปลี่ยนข้อมูลที่บุคคลเข้าไปใช้บริการเว็บไซต์, ใช้เทคโนโลยีการติดตามความเคลื่อนไหว, การขายตลาดในเชิงธุรกิจ, ขายให้กับบริษัทอื่น

ภัยคุกคามความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล

อาจพบเห็นการละเมิดความเป็นส่วนตัวโดยทั่วไป, แนวทางหลักนึ่งการละเมิดความเป็นส่วนตัว

กรอบในการคุ้มครองข้อมูล/สารสนเทศส่วนบุคคล

ที่นิยมของสากลประเทศและประเทศไทยในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ คุ้มครองที่เหมาะสมในทุกขั้นตอน ได้แก่ เก็บรวบรวม การเก็บรักษาและการเปิดเผย

กรอบในการคุ้มครองข้อมูลขององค์การความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ OECD: The Organization for Economic Cooperation and Development มีหลักการพื้นฐาน 8 ประการ

1. หลักการจัดกำจัดการเก็บรวบรวมข้อมูล = ต้องชอบด้วยกฎหมาย เจ้าของข้อมูลรู้เห็น รับรู้หรือได้รับความยินยอม
2. หลักคุณภาพของข้อมูล = จะนำไปใช้ทำอะไร ตามอำนาจหน้าที่และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของหน่วยงานตามที่กฎหมายกำหนดถูกต้องสมบูรณ์
3. หลักการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บ = เก็บรวบรวมไปเพื่ออะไร กำหนดระยะเวลาที่เก็บรวบรวมหรือรักษา
4. หลักข้อจำกัดในการนำไปใช้ = จะต้องไม่มีการเปิดเผย เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลหรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
5. หลักการรักษาความมั่นคงปลอดภัยข้อมูล = มาตรการในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลที่เหมาะสม
6. หลักการเปิดเผยข้อมูล = มีการประกาศนโยบายให้ทราบโดยทั่วกัน
7. หลักการมีส่วนร่วมของบุคคล = เจ้าของข้อมูลได้รับแจ้ง
8. หลักความรับผิดชอบ = ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติตามนโยบายและแนวปฏิบัติ

กฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล

เพื่อให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานของรัฐมีความมั่นคงปลอดภัย ความน่าเชื่อถือและมีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นไปตามพรบ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีการรวบรวม จัดเก็บใช้หรือเผยแพร่ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ทำให้สามารถระบุตัวบุคคลไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมให้หน่วยงานของรัฐจัดทำนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล”

ประกาศคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เรื่องนโยบายและแนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2553 มี 2 ส่วน คือ

1. นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล [8]

- การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลอย่างจำกัด
- คุณภาพของข้อมูลส่วนบุคคล
- การระบุวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม
- ข้อจำกัดในการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้
- การรักษาความมั่นคงปลอดภัย
- การเปิดเผยเกี่ยวกับการดำเนินการแนวปฏิบัติและนโยบายที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล
- การมีส่วนร่วมของเจ้าของข้อมูล
- ความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งทำหน้าที่ควบคุมข้อมูล

2. แนวปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล [9]

- ข้อมูลเบื้องต้น
- การเก็บรวบรวม จัดประเภทและการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล
- การแสดงระบุมความเชื่อมโยงให้ข้อมูลส่วนบุคคลกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น
- การรวมข้อมูลจากที่มาหลายๆ แห่ง
- การให้บุคคลอื่นใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการ
- การรวบรวม จัดเก็บ ใช้และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการ
- การเข้าถึง การแก้ไขให้ถูกต้องและการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน
- การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล
- การติดต่อกับเว็บไซต์

สิทธิส่วนบุคคลในโลกออนไลน์

- สามารถนำมาใช้วิเคราะห์วางแผนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแข่งขันได้อย่างเป็นอย่างดีมีความชอบธรรมหรือไม่?
- การตรวจสอบ facebook ว่ามีมาตรการในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้ไว้มากน้อยเพียงใดจึงเป็นที่มาให้ทั่วโลกให้ความสำคัญกับข้อมูลสารสนเทศอย่างมากในโลกออนไลน์
- โดยประกาศเป็นกฎหมายบังคับใช้จริงจึงเมื่อ 23/06/2565 กำหนดให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ถ้าไม่ดำเนินการมีผลตามกฎหมาย
- เมื่อเข้าสู่ทศวรรษที่ 1990 เกิดเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีการส่งต่อข้อมูลจำนวนมากและความรวดเร็วอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน แนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเริ่มมีการปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา
- facebook เป็นการบริการนำเสนอ การแลกเปลี่ยนและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้ใช้ผ่านข้อมูลในรูปแบบต่างๆ

- facebook มักอ้างตนเองเป็นเพียง platform หรือตัวกลางออนไลน์ที่ให้พื้นที่แก่ผู้ใช้ในการสร้างสรรค์เนื้อหาของตนเองจึงไม่ต้องรับการระมัดระวังข้อมูลเป็นเท็งหรือมีลักษณะหมิ่นประมาทหรือผิดกฎหมายในบางประเทศ
- ตราบใดที่ยังไม่เกิดกรณีเฮอร์คิวลีสแบบ Cambridge Analytica ในไทยก็ยังเป็นพื้นที่แห่งสันตนาการราคาถูกลำหรับทุกเพศทุกวัย
- โลกอินเทอร์เน็ตก็ไม่ต่างจากโลกจริงที่เต็มไปด้วยความเสี่ยง เช่น พลเมืองดิจิทัลต้องตระหนักและเรียนรู้วิธีรับมือกับความเสี่ยงใหม่ๆ ไม่ปล่อยให้ใครมาสอดแนมหรือสะกดรอยตามหรือไม่ปล่อยให้ใครมาขโมยข้อมูลสำคัญได้
- ความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวนับเป็นประเด็นสำคัญที่พลเมืองดิจิทัล
- เทคนิคการตั้งรหัสผ่านง่ายๆ ดังนี้ ยาวอย่างน้อย 8 อักขระ พิมพ์ใหญ่เล็กสัญลักษณ์ผสมกัน
- แนวทางจัดการกับรหัสผ่านดังนี้ ไม่แชร์รหัส
- การใช้อินเทอร์เน็ตในที่สาธารณะควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ เช่น หลีกเลี่ยงการ login เข้าบริการที่สำคัญ, เลือกใช้โหมดส่วนตัวในเบราว์เซอร์, ออกจากระบบทุกครั้งหลังใช้งาน ฯลฯ
- การเชื่อมต่อ wi-fi สาธารณะต้องคำนึงถึงเมื่อใช้ คือ หลีกเลี่ยงการ login เข้าบริการที่สำคัญ ฯลฯ
- การป้องกันการเข้าถึงผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ดังนี้ การตั้งค้ำล็อกอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย pin pwd
- ระวังสารพัดกลโกงออนไลน์ กลวิธีหลักๆ ที่พบได้บ่อย เช่น สร้างสถานการณ์เพื่อเอาผลประโยชน์
- หากเจอกับกลโกงออนไลน์ทั้งหลายควรทำตามแนวทางดังนี้ ลองพิจารณา, อย่างโอนเงินให้รายละเอียดบัตร, ตรวจสอบที่มาของเมล
- การติดต่อโดยคนแปลกหน้า
- การกลั่นแกล้งออนไลน์ภัยที่เกิดบนโลกออนไลน์
- หากต้องเผชิญกับการกลั่นแกล้งออนไลน์แนวทางในการรับมือมีดังนี้ ไม่ตอบโต้, ใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์, ขอความช่วยเหลือ, เก็บหลักฐาน